

N:o 7.

Ank. till Riksd. Kansli den 13 Mars 1882, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ett årligt understöd åt förre tryckaren i Riksbankens sedeltryckeri F. A. Frölund.

Hos Riksdagens Andra Kammare har Herr *A. Hedin* i afgifven och till Banko-Utskottet hänvisad motion, N:o 58, föreslagit »att åt förre tryckaren vid Riksbankens sedeltryckeri Frans August Frölund Riksdagen måtte bevilja under hans återstående lifstid ett årligt understöd af 600 kronor att utgå af Riksbankens medel»; hvarförutom bemålde Frölund till Utskottet ingifvit en ansökning i enahanda syfte.

I motionen är vordet anfördt:

dels att, sedan en böneskrift af Frölund om understöd från Riksbanken blifvit till nästlidna års Banko-Utskott inlemnad samt fullmäktige i Riksbanken uti afgifvet yttrande förklarar sig icke kunna förorda bifall till densamma, Banko-Utskottet, vid det förhållande att sökanden ej varit på ordinarie stat i Riksbankens tjenst anställd och motion i ämnet ej blifvit väckt samt frågan ej kunde anses tillhöra de ärenden, hvarom Utskottet egde att omedelbart hos Riksdagen göra framställning, funnit den då gjorda ansökningen icke böra till någon Utskottets vidare åtgärd föranleda;

dels ock att, om äfven det faktum qvarstode, att Frölund ej varit på ordinarie stat i Riksbankens tjenst anställd, dock å andra sidan qvarstode det obestriddliga förhållande, att han i nära 34 år med goda vitsord åt Riksbanken egnat sin verksamhetsförmåga; att han numera vid ålderdomens gräns, med förslitna kroppskrafter och, enligt läkarebetyg, behäftad med åderbräck å högra underbenet i förening med bensår samt allmän nervsvaghet och förminskad synförmåga, ej vore i stånd att lifnära sig sjelf och två hemmavarande oförsörjda barn; att de tryckeriföreståndare, under hvilka han tjenat, äro döde samt att då han, lemnad åt

Bih. till Riksd. Prot. 1882. 6 Saml. 1 Afd. 6 Häft.

sig sjelf, icke hade någon annan tillflykt än försörjningshuset, men det vore för rättskänslan sårande, att det ärliga kroppsarbetet ej skulle ega annan utsigt för de sista lefnadsåren, motionären af denna anledning och då det vore Riksbanken, som Frölunds arbete kommit till godo, funnit sig manad att blifva sökandens målsman genom att hos Riksdagen göra ofvan omförmälda hemställan.

Vid den af Frölund hos Utskottet gjorda förberörda ansökning om understöd finnas fogade:

1) prestbetyg att Frölund är född den 17 Februari 1833, således 49 år gammal, och att han, numera enkling, i lifvet eger fyra barn;

2) läkarebetyg af innehåll att Frölund lider af åderbräck i högra underbenet i förening med bensår samt allmän nervsvaghet och förminskad synförmåga samt härigenom är urståndsatt att på ett tillfredsställande sätt sköta sitt yrke;

3) intyg af förutvarande föreståndare för Riksbankens sedeltryckeri, utvisande att Frölund, hvars anställning vid tryckeriet i början af nästlidna år upphörde, alltsedan April månad 1847 varit vid sedeltryckeriet anställd och under denna tid med »flit och ordning», »skicklighet och noggrannhet» fullgjort sina åligganden samt iakttagit ett hedrande uppförande; och

4) intyg af föreståndaren för Centraltryckeriet här i hufvudstaden, enligt hvilket han från den 28 Maj till den 29 Juli 1881 haft anställning derstädes såsom maskintryckare med vitsord om punktlighet och flit, men, såsom lidande af sjuklighet och klen synförmåga, ej kunnat nöjaktigt uppfylla sitt åliggande.

Derjemte har Frölund till stöd för ansökningen bland annat åberopat, att under den tid han tjenstgjort i Riksbankens tryckeri vid två särskilda tillfällen tryckaresysslor med lön på Riksbankens stat varit till återbesättande ledige, nemligen förste sedeltryckarebefattningen år 1852 och en andre sedeltryckarebefattning år 1857, af hvilka, enligt sökandens förmenande, endera borde hafva honom tilldelats, ehuru så icke skett, enär till den förra befattningen antogs en son af då varande tryckeriföreståndaren, och till den senare befattningen en af samme föreståndare några år derförut vid tryckeriet, dock ej såsom tryckare antagen urmakarelärling.

I frågan hörde, hafva fullmäktige till en början i anledning af härofan senast berörda förhållanden meddelat, att från 1845 till slutet af år 1863 funnos å Riksbankens stat upptagne en förste sedeltryckare och två andre sedeltryckare, hvilkas aflöning senast utgjorde, förste sedeltryckarens 800 R:dr och de två öfrige tryckarnes 300 R:dr hvardera, att dessa

befattningar tillsattes af dåvarande understyrelsen, samt att i afseende å tillsättningen af lediga tryckareplatserna vid de af Frölund omförmälda tillfällen fullmäktige icke kunde meddela annat yttrande än att hänvisa till de upplysningar, som innefattades i understyrelsens protokoll för den 20 December 1854, den 27 Januari 1855 och den 23 Maj 1857.

Berörda protokoll utvisa, att den 20 December 1854 dåvarande tryckeriföreståndaren, professoren J. Bagge, inför understyrelsen företrädde och anhöll att urmakaregesällen L. Lundmark, hvilken två år förut på professor Bagges hemställan tills vidare antagits till förste sedeltryckare, måtte från befattningen entledigas samt studeranden P. Bagge, professors son, varda förordnad att från nästpåföljda 1855 års början tills vidare bestrida förste sedeltryckarebefattningen, hvilket ock af understyrelsen bifölls; att redan den 27 Januari sistnämnda år, uppå hemställan af professor Bagge, förordnandet för sonen af understyrelsen förändrades till konstitutorial å tjensten; samt att den 23 Maj 1857, efter anmälan hos understyrelsen att en andre sedeltryckarebefattning i följd af innehafvarens död blifvit till återbesättande ledig, konstitutorial å denna plats enligt professor Bagges förslag af understyrelsen utfärdades för urmakaregesällen G. A. Edling.

Efter hvad Utskottet inhemtat, blef förste sedeltryckaren Bagge sedermera antagen till tryckeriföreståndare och aflid år 1872, efterlemnande enka, som i Bankostatens enke- och pupillkassa åtnjuter pension. Andre sedeltryckaren Edling, hvilken år 1853 och således flera år senare än Frölund vid sedeltryckeriet anställdes, blef, efter det hans befattning vid 1862—1863 årens riksdag indragits, förflyttad på Riksbankens indragningsstat, hvarifrån han fortfarande uppbär 300 kronor årligen.

I sjelfva saken hafva fullmäktige, med erkännande af hvarje god husbondes skyldighet att vårda sig om deras ålderdom, hvilka i bankens tjenst använt all sin verksamhet eller väsentlig del deraf och såmedelst efter godkända grunder förvärfvat rättmätiga anspråk på bankens bistånd, likväl afstyrkt såväl motionen som ansökningen, hufvudsakligen af skäl att Frölund icke haft ordinarie tjenst hos Riksbanken, utan endast varit lönad arbetare hos föreståndare för Riksbankens sedeltryckeri och sålunda icke egde rättmätig grund att mot Riksbanken rigta de anspråk, hvilka möjligen kunde med fog ställas mot hans forna husbönder eller deras rättsinnehafvare, samt då det i öfrigt låge utom en banks ändamål att genom omedelbart understöd till nödstälde hindra nöd och elände.

De af fullmäktige sålunda anförda skälen finner Utskottet till fullo ådagalägga, att någon som helst rätt för Frölund till erhållande

af understöd från Riksbanken icke förefinnes. Men det är ej heller på några rättsanspråk vare sig motionen eller ansökningen blifvit stödda, utan synas desamma endast äsyfta att framhålla Frölunds behof af hjälp och de bevekande omständigheter, som mana dertill, att denna hjälp må lemnas af Riksbankens principal, Riksdagen, att utgå af Riksbankens medel. Och från sådan synpunkt betraktad, finnes, enligt Utskottets uppfattning, fog såväl därför att framställning i ämnet blifvit gjord som ock därför, att den må vinna afseende. Det bör nemligen, synes Utskottet, icke lemnas obeaktadt att vid den tid, då Frölund antogs till tryckarebiträde i Riksbankens sedeltryckeri, funnos å Riksbankens stat upptagne tre särskilda tryckarebefattningar och att detta förhållande först upphörde efter det Frölund omkring sexton år varit i sedeltryckeriet anställd, ehuru på grund af förhållanden, som finnas här ofvan antydda, han icke lyckades under denna tid erhålla ordinarie anställning på Riksbankens stat; att Frölund, detta oakadt, äfven sedermera ända till början af nästlidna år likasom derförut, enligt såväl professor Bagges som senare tryckeriföreståndares intyg, med flit, skicklighet och noggrannhet skött tryckarebefattning vid sedeltryckeriet; att samtliga desse hans husbönder numera äro döde; att han befinner sig i nödställd belägenhet och att hans verksamhetsförmåga i följd af sjukdom och inträdande ålderdom numera så aftagit, att han icke vidare kan genom arbete skaffa sig och de sina lifsuppehälle. Dessa omständigheter synas Utskottet tala kraftigt nog därför, att Riksdagen icke må lemna en hjälpbehöfvande, utarbetad och sjuklig man, hvilken under en tidrymd af trettiofyra år egnat en trägen och väl vitsordad verksamhet åt en med Riksbanken förenad anstalt utan understöd för hans återstående dagar. Med afseende härå och då liknande fall med detta säkerligen icke äro att befara i sådan omfattning, att på grund deraf skäl kunde vara för handen att icke träda utom de rättsliga skyldigheternas gräns, har Utskottet funnit sig kunna och böra hos Riksdagen hemställa,

att förre tryckaren i Riksbankens sedeltryckeri F. A. Frölund må af Riksbankens medel tilldelas ett årligt understöd af 400 kronor att från och med innevarande år med 100 kronor i hvarje kvartal till honom utbetalas.

Stockholm den 10 Mars 1882.

På Utskottets vägnar:

J. J. Ekman.